

MKBA Speeltuinen

Een onderzoek naar de kosten en baten van speeltuinen in Nederland

Samenvatting

Aanleiding en doel van het onderzoek

Het NUSO heeft Ecorys gevraagd om onderzoek te doen naar de maatschappelijke meerwaarde voor speeltuinen en een benodigde basisfinanciering voor speeltuinen. Ecorys beantwoordt in het onderzoeksrapport de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is de hoogte van een benodigde basisfinanciering voor speeltuinen in Nederland?
- Wat is de maatschappelijke meerwaarde van het speeltuinwerk in Nederland?

Aanpak onderzoek

Ecorys heeft tussen de periode juli 2020 en november 2020 een indicatieve kosten-baten analyse van speeltuinen in Nederland uitgevoerd om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Een indicatieve MKBA (Maatschappelijke Kosten Batenanalyse) is een veel gebruikt instrument om de maatschappelijke meerwaarde van een project in kaart te brengen. De kern van het instrument is het identificeren van de effecten van een project op de totale samenleving en het waarderen van deze effecten in geldtermen (euro's). In een indicatieve MKBA wordt hoofdzakelijk gebruik gemaakt van kengetallen en onderbouwde verwachtingen. De aanpak van het onderzoek is als volgt:

- Om de **kosten en inkomsten** van speeltuinen in kaart te brengen, hebben we een enquête uitgezet onder alle NUSO-speeltuinen.

- De **effecten** van speeltuinen hebben wij in kaart gebracht door het analyseren van literatuur en de resultaten van de enquête.
- De **maatschappelijke baten** hebben we geschat aan de hand van kengetallen uit de beschikbare literatuur.

Inkomsten en kosten

De enquête is uitgezet onder alle 540 NUSO-leden. 131 speeltuinen hebben deze deels of geheel ingevuld. De respons komt daarmee op 24%.

Inkomsten

- Gemiddeld heeft een speeltuin € 26.733 aan inkomsten. Het grootste deel van deze inkomsten komt via gemeentelijke subsidie binnen. Daarna volgen contributies van leden, verkoop van consumpties en entreegelden.
- De inkomsten verschillen sterk tussen speeltuinen. Een relevant onderscheid valt te maken in de omvang van de speeltuinen. Dit hangt ook samen met het aantal bezoekers en het bereik: hoe groter de speeltuin, hoe meer bezoekers en hoe breder het bereik.

Tabel 1 Gemiddelde inkomsten naar grootte

Grootte	Gemiddelde inkomsten (€)
Klein (tot 1000 m2)	16.528
Middel (1000 – 5.000 m2)	22.035
Groot (vanaf 5.000 m2)	41.141
Totaal	26.733

Kosten

- De gemiddelde kosten van een speeltuin zijn € 31.253. De grootste kostenpost is speeltoestellen; daar geven speeltuinen 40% van hun budget aan uit. Ook verenigingskosten zijn een grote post. Dit zijn kosten voor personeel, verzekeringen, belasting, etc.
- De gemiddelde inkomsten van speeltuinen zijn met € 26.733 lager dan de opgegeven kosten van € 31.253. Dit verschil bestaat in alle drie de groottegroepen speeltuinen, maar is het grootst bij de grote speeltuinen.

Tabel 2 Gemiddelde kosten naar grootte

Grootte	Gemiddelde kosten (€)
Klein (tot 1000 m2)	16.984
Middel (1000 – 5.000 m2)	27.831
Groot (vanaf 5.000 m2)	47.316
Totaal	31.253

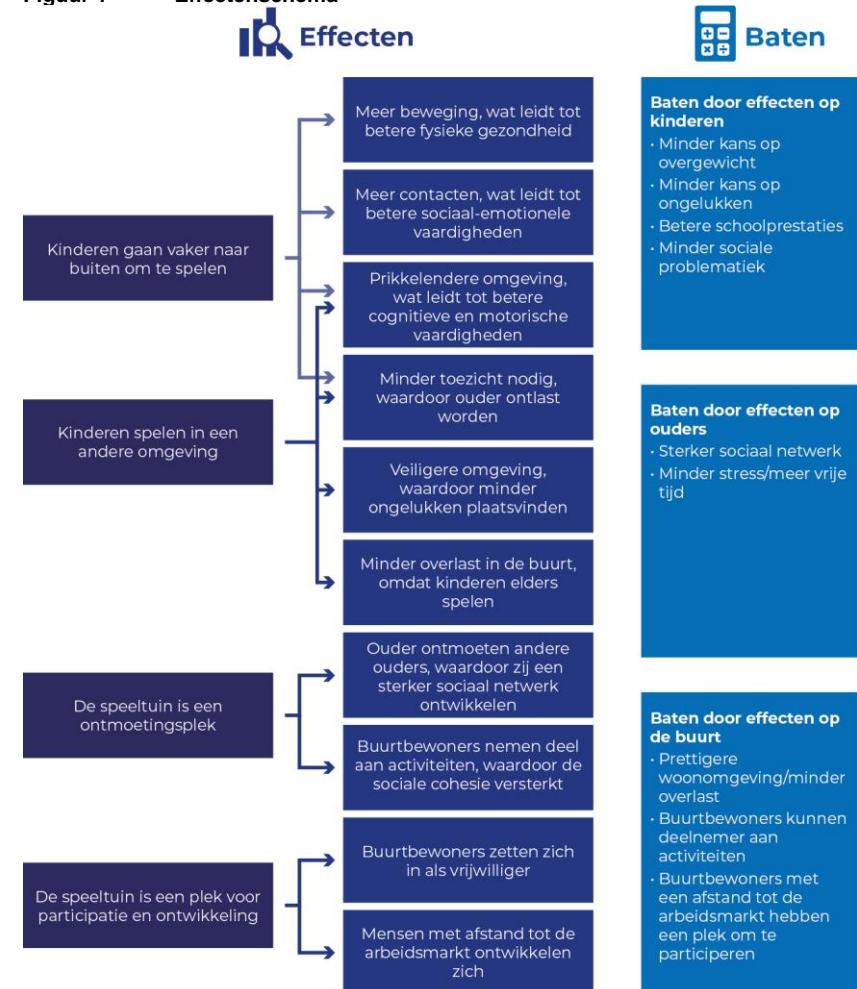
Effecten

In dit hoofdstuk beschrijven wij de effecten die speeltuinen op kinderen, ouders en de buurt kunnen hebben. Deze effecten ontstaan doordat dankzij speeltuinen kinderen naar verwachting vaker buitenspelen en vaker in een andere omgeving spelen. Ook ontstaan deze effecten doordat de speeltuin er aan bijdraagt dat kinderen minder op straat spelen en de speeltuin een plek biedt voor mensen om activiteiten te organiseren of

zich te ontwikkelen. De belangrijkste effecten zijn weergegeven in onderstaand effectenschema.

Figuur 1

Effectenschema

Effecten op kinderen

- Spelen is van groot belang voor de fysieke gezondheid¹, de cognitieve², motorische³ en sociaal- emotionele ontwikkeling van een kind⁴.
- Spelen kan ertoe leiden dat schoolprestaties van kinderen verbeteren.⁵ Fysieke activiteit leidt tot een toename van de doorbloeding in verschillende gebieden van de hersenen, wat ertoe leidt dat er beter wordt opgelet en de concentratie toeneemt.
- Speeltuinen kunnen een veilige plek bieden. 68% van de bevroegde speeltuinen geeft aan dat kinderen zonder hun speeltuin niet veilig kunnen spelen in de buurt.

Effecten op ouders

- Ouders kunnen hun sociaal netwerk door speeltuinen uitbreiden. 74% van de bevroegde speeltuinen geeft aan dat hun speeltuin dient als ontmoetingsplek voor ouders en begeleiders. Een groot divers netwerk vergoot de mate waarin buurtbewoners elkaar onderling helpen.⁶
- Speeltuinen leiden ertoe dat ouders in beperktere mate toezicht hoeven te houden. Uit de enquête blijkt dat 55% van

de speeltuinen onbetaalde krachten, en 14% betaalde krachten hebben die toezicht houden.

Effecten op de buurt

- Speeltuinen leiden tot minder overlast in de buurt. Door te spelen leren kinderen in groepen te werken, te delen, te onderhandelen, voor zichzelf op te komen, dilemma's en conflicten op te lossen.⁷ Dit kan ertoe leiden dat kinderen minder conflict en overlast in de schoolklas en buurt veroorzaken.
- Speeltuinen maken activiteiten voor de buurt mogelijk. 80% van de bevroegde speeltuinen organiseert activiteiten voor kinderen, 41% voor volwassenen en 29% specifiek voor 65-plussers. Deelnemen aan deze activiteiten leidt ertoe dat buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten, op deze manier hun sociaal netwerk uitbreiden en gelukkiger zijn.
- Speeltuinen leiden tot meer sociale cohesie in de buurt. Uit onderzoek blijkt dat de aanwezigheid van voldoende, goede en veilige ontmoetingsplekken leidt tot ontmoeting en uitwisseling tussen kinderen, tussen ouders en tussen kinderen en ouders, en dus tot meer sociale samenhang.⁸

¹ Raney et al, 2019; tortella et al. 2019; Baquet et al., 2018; Reimers & Knapp, 2018; Flaes et al 2016; Mulier Instituut, 2009.

² Herrington & Brusonni, et al. 2012, WUR, 2007.

³ Herrington & Brusonni, 2015; Goldstein 2012; De Vries & van Veenendaal, 2012; Mulier Instituut, 2009; WUR, 2007.

⁴ Herrington & Brusonni, 2015; Brusonni, et al. 2012; Goldstein 2012; WUR, 2007.

⁵ Stegeman, 2007.

⁶ Movisie, 2018.

⁷ Ginsburg, 2007.

⁸ Marlier et al., 2015; DSP-Groep, 2012.

- De speeltuin biedt een plek om te participeren en te ontwikkelen. In vrijwel alle speeltuinen zijn vrijwilligers actief. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat mensen die vrijwilligerswerk verrichten gemiddeld gezonder zijn dan mensen die geen vrijwilligerswerk verrichten, omdat vrijwilligerswerk fysieke en psychische activiteit verhoogt.⁹ Daarnaast fungeren speeltuinen als ontwikkelplek voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. 10% van de speeltuinen geeft aan dat er één of meerdere mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (zoals een WSW'er) werkzaam zijn voor hun speeltuin en 33% geeft aan dat er één of meerdere onbetaalde personen een werkervaringsplek of participatieplaats in hun speeltuin vervullen.

Maatschappelijke baten

De maatschappelijke waarde heeft Ecorys bepaald door een indicatie te geven van hoe de hierboven beschreven effecten zich vertalen naar maatschappelijke baten. Deze baten (weergegeven in het effectenschema in figuur 1) zijn concreet gemaakt door een gemiddelde Nederlandse woonplaats met 100 duizend inwoners als uitgangspunt te nemen en een

vergelijking te maken met de fictieve situatie dat deze woonplaats geen enkele speeltuin heeft.

Er is beperkte literatuur beschikbaar over de maatschappelijke baten van speeltuinen. Om toch een indicatie te geven van de te verwachten baten, hebben we aannames moeten doen en gebruik gemaakt van kengetallen van andere interventies. Ook is in deze analyses geen rekening gehouden met de grote verschillen tussen speeltuinen en de omgevingen waarin ze staan. Dit betekent dat de maatschappelijke baten een algemeen en indicatief beeld schetsen.

Baten van de effecten op kinderen

In een woonplaats van bijna 100 duizend inwoners zijn er 14 duizend kinderen tot 12 jaar oud (14%). Dit is de doelgroep waarvan we verwachten dat het bezoeken van een speeltuin effect heeft, omdat de meeste speeltuinen op deze leeftijdsgroep zijn gericht.¹⁰ Naar schatting ongeveer 55% van deze kinderen gaat regelmatig naar een speeltuin: dat zijn bijna 7.500 kinderen.¹¹

- Spelen in een speeltuin leidt tot een betere gezondheid voor kinderen. Uit buitenlands onderzoek blijkt dat kinderen met toegang tot een park of speeltuin 1,8% minder kans op

⁹ Zie deze link.

¹⁰ Zo blijkt uit DSP (2010). Buurtfunctie terug naar de speeltuin.

¹¹ Nederlandse cijfers over het aandeel kinderen dat regelmatig een speeltuin bezoekt ontbreken. De gehanteerde 55% is afkomstig van deze bron.

obesitas hebben.¹² Ieder jaar zullen er dankzij speeltuinen 10,5 minder kinderen obesitas ontwikkelen¹³ en daarmee worden ongeveer € 205.000 euro aan zorgkosten bespaard.

- Door te spelen in een speeltuin hebben kinderen minder kans op het krijgen van een ongeluk. Het aantal kinderen dat geen ongeluk meer krijgt door een speeltuin is klein; 1 dodelijk ongeluk minder in 250 jaar en 1 ernstig ongeluk minder in 4 jaar. Hoewel het dus gaat om een zeer kleine daling in ongelukken, bespaart deze daling de maatschappij naar verwachting ongeveer € 40.000 per jaar;
- Spelen leidt tot betere concentratie en vermindering van overlastgevend gedrag op school. Deze baat treedt naar verwachting met name op bij kinderen met een lage sociaaleconomische status. Er wordt hiermee mogelijk € 35.000 bespaard aan ondersteuning op scholen.
- Speeltuinen dragen bij aan vermindering van sociale problematiek, omdat spelen met anderen leidt tot sociale vaardigheden en het vermogen tot oplossen van conflicten. Deze baat schatten we in op ongeveer € 5.000.

Baten van de effecten op ouders

- Doordat ouders een breder sociaal netwerk ontwikkelen, kan een deel van hen hun opvoedkundige taken beter aan. We

nemen aan dat dit effect met name positief is bij alleenstaande ouders. Dit levert jaarlijks een beperkte besparing van minder dan € 1.000 euro op.

- De aanwezigheid van een speeltuin levert ouders meer vrije tijd en minder stress op. Deze baat waarderen we (bij gebrek aan relevante literatuur) als positief (+).

Baten van de effecten in de buurt

- Speeltuinen bieden verschillende activiteiten voor buurtbewoners en organisaties maken gebruik van hun faciliteiten. De gemiddelde toegevoegde waarde van de speeltuin voor gebruikers die er activiteiten organiseren is minimaal € 3.000 per speeltuin en bijna € 14.000 voor een gemiddelde gemeente.¹⁴
- Daarnaast dragen speeltuinen bij aan een vermindering van overlast in de buurt, dragen zij bij aan sociale cohesie en bieden ze ruimte voor vrijwilligers om een nuttige bijdrage te leveren en aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om zich te ontwikkelen. Bij gebrek aan relevante literatuur zijn deze effecten niet vertaald naar een geldbedrag. Deze aspecten leveren naar verwachting wel positieve maatschappelijke baten op.

¹² The potential of safe, secure, and accessible playgrounds to increase children's physical activity. (Active living research, 2011).

¹³ Omdat we ieder kind dat geen obesitas ontwikkelt maar één keer mee willen tellen, rekenen we het aantal kinderen terug naar het aantal uniek bereikte kinderen per jaar.

¹⁴ Op basis van de aanname dat er in Nederland 800 speeltuinen zijn (volgens de studie van DSP-groep uit 2010), die evenredig zijn verdeeld.

Verhouding kosten en baten

Tabel 3 geeft een overzicht van de hierboven beschreven maatschappelijke baten per jaar, geëxtrapoleerd naar Nederland als geheel. Nederland kent naar schatting 800 speeltuinen.¹⁵ Dat betekent dat de gemiddelde plaats waarvoor we de maatschappelijke baten hebben berekend afgerond 5 speeltuinen heeft. Deze 5 speeltuinen hebben gemiddeld jaarlijkse kosten ter hoogte van € 31.253 per speeltuin, oftewel € 145.000 per jaar. Voor Nederland als geheel zijn de kosten voor speeltuinen naar schatting € 25 miljoen.

Tabel 3 Indicatie van jaarlijkse kosten en baten van speeltuinen voor NL

Baat	Indicatieve waarde	Voornaamste baathebbers
Effecten op kinderen		
Betere gezondheid	€ 36.000.000	Zorgverzekeraars
Minder kans op ongelukken	€ 7.000.000	Kinderen, verzekeraars
Betere schoolprestaties	€ 6.000.000	Scholen
Minder sociale problematiek	€ 1.000.000	Gemeente
Effecten op ouders		
Sterker sociaal netwerk	< € 1.000.000	Gemeente
Minder stress	(+)	Ouders
Effecten op de buurt		
Minder overlast	(+)	Buurtbewoners
Ruimte voor activiteiten	> € 2.000.000	Buurtbewoners
Sociale cohesie	(+)	Buurtbewoners

¹⁵ DSP-groep (2010). Buurtfunctie terug naar de speeltuin.

Baat	Indicatieve waarde	Voornaamste baathebbers
Participatie en ontwikkelplek	(+)	Buurtbewoners, gemeente, Rijk
Totale baten	€ 52.000.000	
Totale kosten	€ 25.000.000	

Hoewel de resultaten van deze analyse indicatief zijn, is het aannemelijk dat de totale baten voor Nederland als geheel aanzienlijk hoger zijn dan de kosten. Dit komt voornamelijk door de bijdrage die speeltuinen kunnen leveren aan de gezondheid van kinderen, waardoor zorgkosten in de toekomst bespaard kunnen worden.

Aanleiding

Speeltuinen zijn van groot belang om kinderen aan het buitenspelen te krijgen en te houden. Zij zijn er in alle soorten en maten (klassieke speeltuinen, natuurspeeltuinen, bouwspeeltuinen, kinderboerderijen en waterspeeltuinen) en bedienen kinderen in de buurt tot aan de gehele regio. De speeltuin maakt deel uit van een (speel)netwerk in de wijk en draagt bij aan de ontwikkeling van buurtbewoners. Daarnaast worden er diverse activiteiten voor buurtbewoners georganiseerd door speeltuinen en andere organisaties.

Uit onderzoek¹⁶ blijkt dat het aantal kinderen dat buiten speelt afneemt. Zo blijkt uit het meest recente onderzoek dat er nu 37% minder kinderen buiten spelen t.o.v. 2008.¹⁷ Om spelen onder kinderen te bevorderen is het van belang dat speeltuinen open kunnen blijven, goed onderhouden kunnen worden en aantrekkelijk blijven voor kinderen. Om dit te realiseren is het van belang dat speeltuinverenigingen voldoende financiële mogelijkheden hebben. Niet alleen nu, maar ook in de toekomst. Het NUSO – de branchevereniging voor speeltuinen – zet zich in om speeltuinen van een stabiele financiële basis te voorzien. Daarvoor is inzicht nodig in welke kosten speeltuinen maken en welke inkomsten zij ontvangen. Daarnaast wenst het NUSO inzicht in wat de maatschappelijke meerwaarde is van speeltuinen.

Inzicht verkrijgen in de maatschappelijke meerwaarde helpt om een onderbouwde discussie te voeren over een mogelijke basisfinanciering voor speeltuinen met partijen die deze financiering zouden kunnen bieden.

NUSO heeft Ecorys gevraagd hier onderzoek naar te doen. Ecorys beantwoordt in dit rapport de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is de hoogte van een benodigde basisfinanciering voor speeltuinen in Nederland?
- Wat is de maatschappelijke meerwaarde van het speeltuinwerk in Nederland?

¹⁶ Kind & Samenleving, 2020; Mulier Instituut, 2020; Jantje Beton, 2019; Jantje Beton, 2018.

¹⁷ Kind & Samenleving, 2020.

Aanpak

Een indicatieve MKBA

Ecorys heeft tussen de periode juli 2020 en november 2020 een indicatieve kosten-baten analyse van het speeltuinwerk in Nederland uitgevoerd.

Een indicatieve MKBA (Maatschappelijke Kosten Batenanalyse) is een veel gebruikt instrument om de maatschappelijke meerwaarde van een project in kaart te brengen. De kern van het instrument is het identificeren van de effecten van een project op de totale samenleving en het waarderen van deze effecten in geldtermen (euro's). Ook de effecten die geen prijs hebben maar wel invloed hebben op het welzijn van inwoners (zoals veiligheidsgevoel, leefbaarheid van de buurt, kwaliteit van leven, etc.) worden zoveel mogelijk in geldwaarden uitgedrukt. In een indicatieve MKBA wordt gebruik gemaakt van kengetallen en onderbouwde verwachtingen om tot een inschatting van de maatschappelijke baten te komen.

Aanpak

In het onderzoek hebben we achtereenvolgens de kosten en inkomsten van speeltuinen in kaart gebracht, de effecten bepaald en de maatschappelijke baten geschat.

De **kosten en inkomsten** van speeltuinen hebben wij in kaart gebracht door een vragenlijst onder speeltuinen uit het ledenbestand van NUSO uit te zetten. De vragenlijst is door

131 speeltuinen ingevuld. In deze vragenlijst hebben wij vragen over de volgende onderwerpen gesteld:

- De kenmerken van speeltuinen (aantal bezoekers, oppervlakte etc.);
- De kostenposten van speeltuinen;
- De inkomsten van speeltuinen;
- Inzet mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;
- Activiteiten die in speeltuinen worden georganiseerd;
- Stellingen over de effecten van speeltuinen.

De **effecten** van speeltuinen hebben wij in kaart gebracht door het uitvoeren van literatuuronderzoek en door gebruik te maken van de resultaten uit de enquête op de vragen over de activiteiten die worden georganiseerd, de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en de stellingen over de effecten van speeltuinen.

In het literatuuronderzoek hebben wij zowel internationale als Nederlandse literatuur in de periode 2003 – 2020 in ons literatuuronderzoek meegenomen. In het beschrijven van de effecten is een onderscheid gemaakt tussen effecten voor kinderen, ouders en de buurt. Wij hebben naast specifiek de effecten voor speeltuinen, ook literatuur meegenomen over de faciliteiten van speeltuinen die invloed zijn op hoe vaak en de wijze waarop verschillende soorten kinderen gebruikmaken van speeltuinen.

Vervolgens hebben wij een effectenschema opgesteld waarin zowel de effecten als baten zijn weergegeven. Dit schema hebben wij getoetst en aangevuld tijdens een bijeenkomst met experts op het gebied van financiering van speeltuinen.

Voor het schatten van de **baten** hebben we gebruik gemaakt van kengetallen uit de beschikbare literatuur. In het bepalen van de baten zetten we de huidige situatie af tegen de fictieve situatie dat er geen speeltuinen zouden zijn. Het verschil tussen deze situaties zien we als het effect van speeltuinen. Om het concreet te maken, hebben we de maatschappelijke baten geschat voor een gemiddelde woonplaats met 100 duizend inwoners. Indien er geen informatie beschikbaar is over de omvang van de baat of op welke groep de baat van toepassing is, hebben wij hier aannames voor gedaan.

Afbakening speeltuin

Dit onderzoek richt zich op speeltuinen die door een vereniging worden beheerd. Kleinere onbeheerde speelplekken in de buurt vallen daarmee niet binnen de scope van deze studie.

Representativiteit

De enquête is uitgezet onder alle 540 NUSO-leden. 131 speeltuinen hebben deze deels of geheel ingevuld. De respons komt daarmee op 24%. Het is aannemelijk dat grote speeltuinen oververtegenwoordigd zijn omdat zij de gevraagde informatie beter kunnen invullen dan kleine speeltuinen. Dat

kan de gemiddelde uitkomsten enigszins vertekenen. Daarom hebben we de inkomsten en kosten inzichtelijk gemaakt voor zowel kleine, middelgrote als grote speeltuinen.

Beperkingen

Er is in het literatuuronderzoek literatuur meegenomen over de effecten van spelen om de literatuur over de effecten van speeltuinen aan te vullen. Dit hebben we gedaan omdat de literatuur die zich specifiek richt op de effecten van speeltuinen beperkt is, en we de redenering volgen dat speeltuinen faciliterend werken voor spelende kinderen. Om voldoende studies mee te kunnen nemen, hebben wij er tevens voor gekozen om ook wat oudere onderzoeken mee te nemen.

Ten tweede is er beperkte literatuur beschikbaar over de maatschappelijke baten van speeltuinen. Om toch een indicatie te geven van de te verwachten baten, hebben we aannames moeten doen en gebruik gemaakt van kengetallen van andere interventies. Ook is in de analyses geen rekening gehouden met de grote verschillen tussen speeltuinen en de omgevingen waarin ze staan. Dit betekent dat de maatschappelijke baten echt als indicatie moeten worden gezien en een algemeen beeld schetsen.

Kosten en inkomsten

In dit hoofdstuk gaan we in op de kosten en inkomsten van speeltuinen die aan de enquête hebben deelgenomen. We staan eerst stil bij de algemene kenmerken van speeltuinen: de types, grootte, aantal bezoekers en het bereik. De overige resultaten van de enquête zijn in de bijlage opgenomen. Vervolgens presenteren we de kosten en inkomsten voor drie groepen speeltuinen: kleine, middelgrote en grote. We gaan ook nader in op de kostenposten en inkomstenbronnen van de speeltuinen.

Algemene kenmerken

De ruime meerderheid (75%) van de speeltuinen geeft aan een traditionele speeltuin te zijn. Daarna komen natuurspeeltuinen het meeste voor. De speeltuinen die 'Anders' hebben ingevuld, zijn veelal speeltuinen die zichzelf onder meer dan één type vinden vallen.

Type (n = 130)	Percentage
Natuurspeeltuin	7%
Bouwspeeltuin	2%
Waterspeeltuin	2%
Kinderboerderij	2%
Traditionele speeltuin	75%
Anders, namelijk:	12%

De speeltuinen verschillen sterk in grootte en het aantal bezoekers dat zij in een jaar trekken.

Grootte in m2 (n = 131)	Percentage
Tot 1.000	31%
Tussen de 1.000 en 2.500	21%
Tussen de 2.500 en 5.000	14%
Tussen de 5.000 en 10.000	22%
Groter dan 10.000	12%

Bezoekers per jaar (n = 131)	Percentage
Tot 1.000	31%
Tussen de 1.000 en 5.000	35%
Tussen de 5.000 en 10.000	22%
Tussen de 10.000 en 20.000	5%
Meer dan 20.000	8%

De meeste speeltuinen geven aan met name bezoekers uit de buurt of wijk te trekken. Maar er is ook een aanzienlijke groep die bezoekers uit de hele gemeente, de regio of zelfs het hele land trekt.

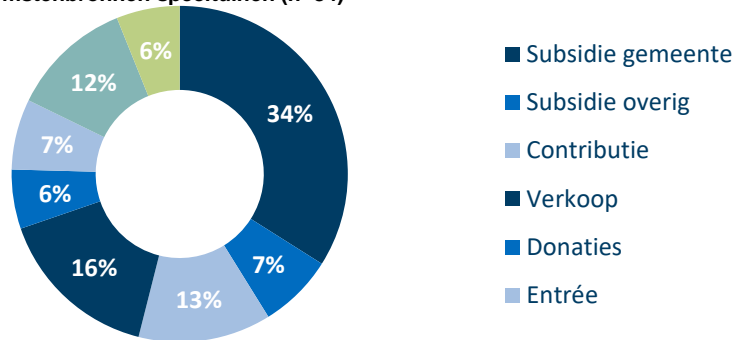
Bereik (regionale functie) n = 129	Percentage
Buurt/wijk	56%
Gemeente	32%
Regionaal	11%
Landelijk	2%

Inkomsten

Gemiddeld heeft een speeltuin € 26.733 aan inkomsten. Het grootste deel van deze inkomsten komt via gemeentelijke subsidie binnen. Daarna volgen contributies van leden, verkoop van consumpties en entreegelden.

Figuur 2 Inkomstenbronnen speeltuinen (n=84)

Onderstaande tabel geeft inzicht in welk aandeel van de speeltuinen inkomen heeft uit de verschillende inkomstenbronnen. Ook laat de tabel zien hoe hoog de inkomsten gemiddeld zijn wanneer een speeltuin dergelijke inkomsten heeft.

Tabel 4 Aandeel speeltuinen met inkomstenbron en gemiddelde inkomsten

Inkomstenbron	Percentage	Gemiddelde inkomsten (€)
Totaal	100%	26.733
Subsidie gemeente	85%	9.886
Subsidie overig	39%	2.322
Contributie	67%	3.518
Verkoop	71%	8.608
Donaties	48%	1.672
Entree	52%	7.524
Verhuur	54%	5.644
Overig	36%	3.391

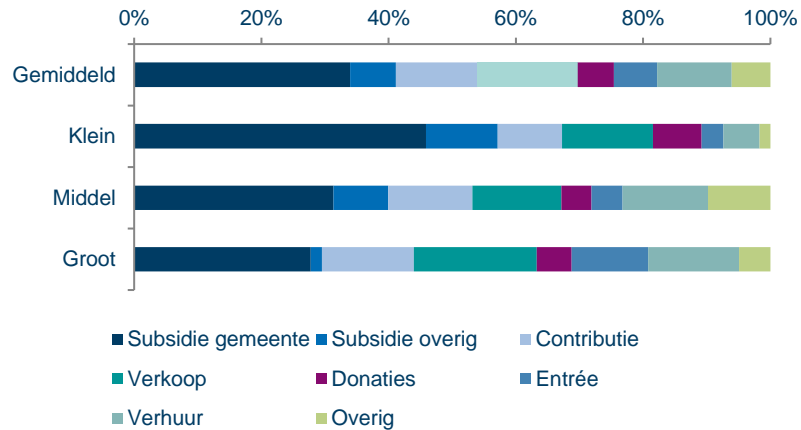
De inkomsten verschillen sterk tussen speeltuinen. Een relevant onderscheid valt te maken in de omvang van de speeltuinen. Dit hangt ook samen met het aantal bezoekers en het bereik: hoe groter de speeltuin, hoe meer bezoekers en hoe breder het bereik. Onderstaande tabel geeft weer hoe de gemiddelde inkomsten per groottegroep verschillen en de figuur erna hoe de opbouw van deze inkomsten verschilt. De drie groepen zijn elk ongeveer even groot in aantal respondenten.

Tabel 5 Gemiddelde inkomsten naar grootte

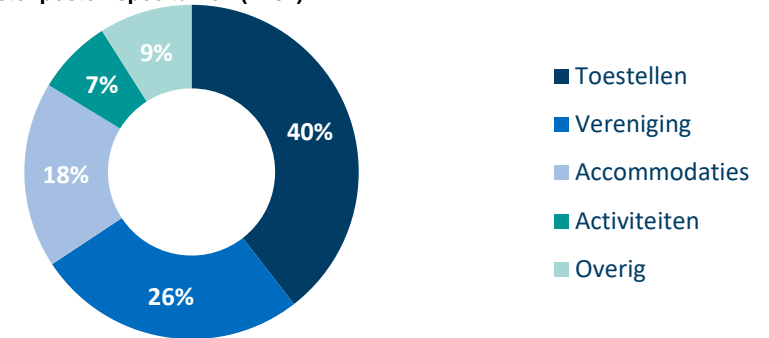
Grootte	Gemiddelde inkomsten (€)
Klein (tot 1000 m2)	16.528
Middel (1000 – 5.000 m2)	22.035
Groot (vanaf 5.000 m2)	41.141
Totaal	26.733

Figuur 3 Opbouw van inkomsten voor drie groottegroepen speeltuinen

Figuur 4 Kostenposten speeltuinen (n=84)

Een aantal verschillen tussen de groepen speeltuinen valt op. Bij kleine speeltuinen bestaat een relatief groot aandeel van de inkomsten uit subsidies van gemeente en overige partijen. Daarnaast valt op dat de inkomsten uit met name entree en verhuur relatief veel kleiner zijn bij kleine dan bij middelgrote en grote speeltuinen.

Kosten

De gemiddelde kosten van een speeltuin zijn € 31.253. De grootste kostenpost is speeltoestellen; daar geven speeltuinen 40% van hun budget aan uit. Ook verenigingskosten zijn een grote post. Dit zijn kosten voor personeel, verzekeringen, belasting, etc.

Onderstaande tabel geeft inzicht in welk aandeel van de speeltuinen aangeeft kosten te hebben voor welke post. Ook laat de tabel zien hoe hoog de kosten gemiddeld zijn wanneer een speeltuin deze kosten maakt.

Tabel 6 Aandeel speeltuinen met kostenpost en gemiddelde kosten

Kostenpost	Percentage	Gemiddelde kosten (€)
Totaal	100%	31.253
Toestelkosten	86%	12.417
Verenigingskosten	89%	9.593
Accommodatie	70%	8.561
Activiteiten	61%	3.637
Overig	63%	6.060

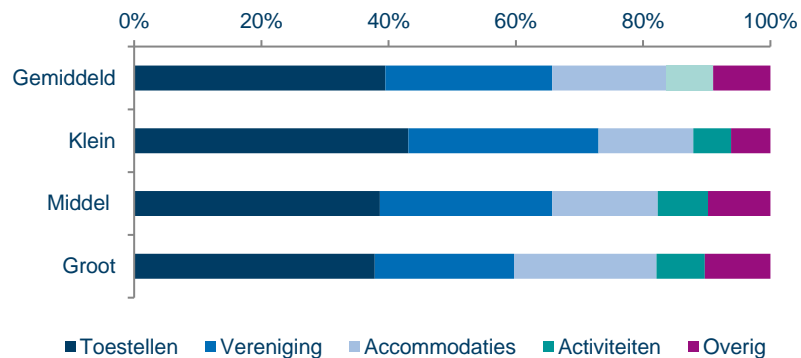

Net als bij de inkomsten maken we onderscheid tussen drie groepen speeltuinen op grond van hun grootte. De tabel geeft de gemiddelde kosten voor elke groep en de figuur geeft de verdeling van de kostenposten.

Tabel 7 Gemiddelde kosten naar grootte

Grootte	Gemiddelde kosten (€)
Klein (tot 1000 m2)	16.984
Middel (1000 – 5.000 m2)	27.831
Groot (vanaf 5.000 m2)	47.316
Totaal	31.253

Figuur 5 Opbouw van kosten voor drie groottegroepen speeltuinen

Opvallend is dat waar de opbouw van de inkomsten per groep aanzienlijk verschillen, dit bij de kostenposten veel minder het geval is. Wat in het oog springt is dat kleine speeltuinen een

relatief groot deel van hun budget besteden aan verenigingskosten en een relatief klein deel aan accommodaties.

Inkomsten vs. uitgaven

De gemiddelde inkomsten van speeltuinen zijn met € 26.733 beduidend lager dan de opgegeven kosten van € 31.253. Dit verschil bestaat in alle drie groottegroepen speeltuinen, maar is het grootst bij de grote speeltuinen. Dit is in lijn met de bevindingen van het onderzoek van DSP uit 2010; toen gaf ruim een derde van de ondervraagde speeltuinen aan dat hun budget enigszins tot ruim onvoldoende was.

Effecten

In dit hoofdstuk beschrijven wij de effecten die speeltuinen op kinderen, ouders en de buurt kunnen hebben. De effecten beschrijven wij aan de hand van het effectenschema (figuur 5) dat is opgesteld op basis van een literatuurstudie en een bijeenkomst met experts financiering speeltuinen. In het beschrijven van de effecten maken wij ook gebruik van resultaten uit de enquête op de vragen over de activiteiten die worden georganiseerd, de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en de stellingen over de effecten van speeltuinen.

Effecten op kinderen

Hieronder beschrijven wij de effecten van speeltuinen op kinderen. Deze effecten ontstaan doordat dankzij speeltuinen kinderen naar verwachting vaker buitenspelen en vaker in een andere omgeving spelen (zie figuur 5).

Betere fysieke gezondheid, cognitieve, motorische en sociaal-emotionele ontwikkeling

Uit onderzoek blijkt dat spelen positief kan bijdragen aan de ontwikkeling en het welzijn van kinderen. Zo blijkt dat spelen van groot belang is voor de fysieke gezondheid¹⁸, de

cognitieve¹⁹, motorische²⁰ en sociaal- emotionele ontwikkeling van een kind²¹. Door te spelen leert een kind vaardigheden die van belang zijn voor een gezond leven op latere leeftijd.

Spelen versterkt zowel de verbeelding als de persoonlijkheid van een kind. Dit heeft als gevolg dat het kind zich meer bewust wordt van zijn verhouding tot de wereld en dat hij het gevoel krijgt meer greep te hebben op de werkelijkheid.²² Hierdoor stijgt het fysiek en mentaal welzijn van kinderen.

Betere schoolprestaties

Spelen kan ertoe leiden dat schoolprestaties van kinderen verbeteren²³, omdat fysieke activiteit leidt tot een toename van de doorbloeding in verschillende gebieden van de hersenen, wat ertoe leidt dat er beter wordt opgelet en de concentratie toeneemt.²⁴ Deze studies laten zien dat de schoolprestaties van leerlingen die meer tijd aan beweging besteden gelijk blijven of verbeteren. Hieruit blijkt dat de fysieke activiteit de instelling tot leren en de algemene prestatiemotivatie vergroot.

¹⁸ Raney et al, 2019; tortella et al. 2019; Baquet et al., 2018; Reimers & Knapp, 2018; Flaes et al 2016; Mulier Instituut, 2009.

¹⁹ Herrington & Brusonni, et al. 2012, WUR, 2007.

²⁰ Herrington & Brusonni, 2015; Goldstein 2012; De Vries & van Veenendaal, 2012; Mulier Instituut, 2009; WUR, 2007.

²¹ Herrington & Brusonni, 2015; Brusonni, et al. 2012; Goldstein 2012; WUR, 2007.

²² VZW Oranje.

²³ Stegeman, 2007.

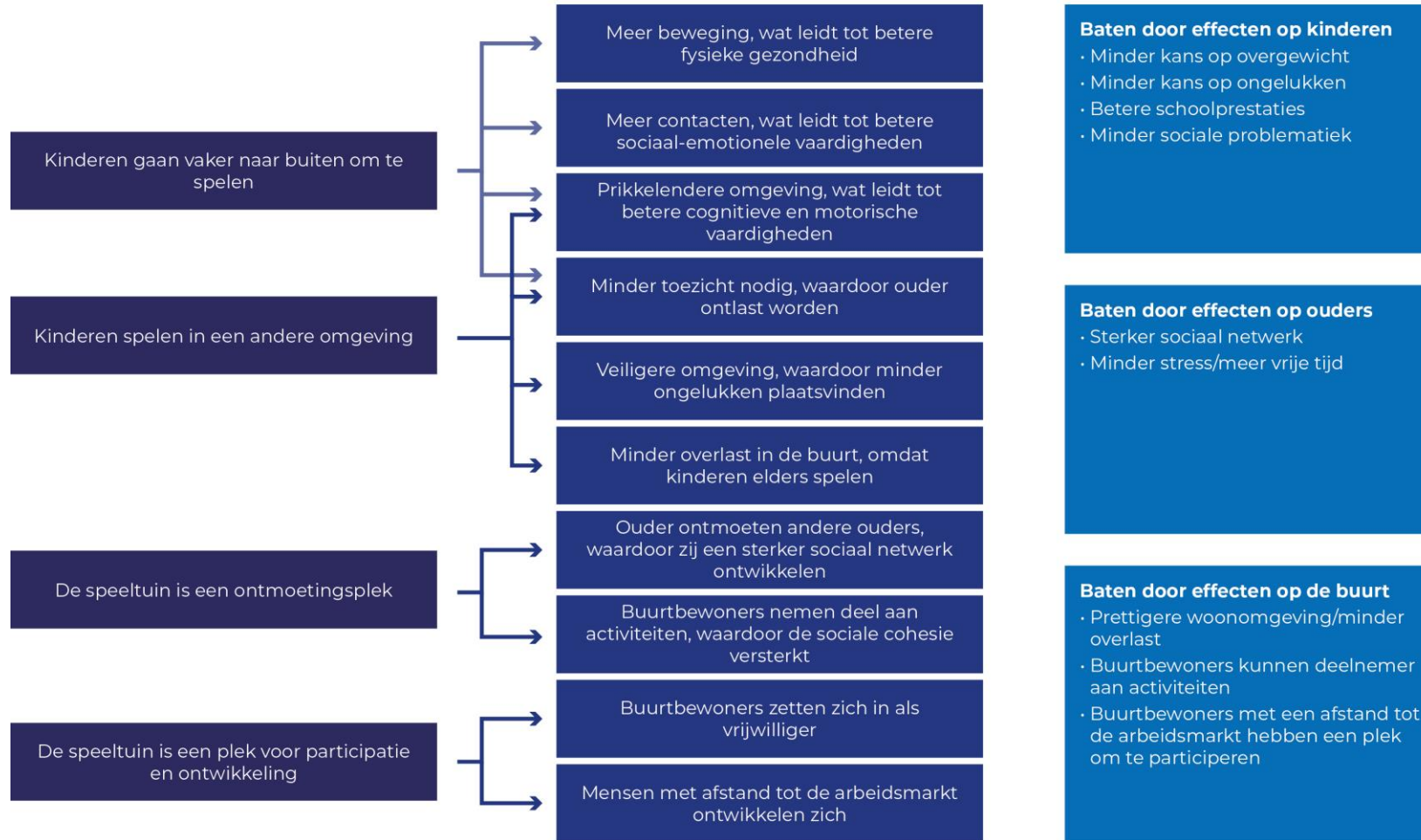
²⁴ Stegeman, 2007.

Figuur 6 Effectenschema

Effecten

Baten

Kinderen spelen veiliger

Daarnaast blijkt dat speeltuinen een veilige speelplek kunnen bieden voor kinderen. Uit de enquête blijkt dat 68% van de speeltuinen aangeeft dat kinderen zonder hun speeltuin niet veilig kunnen spelen in de buurt. Bij een veilige speelplek kan gedacht worden aan zichtbaarheid vanaf woningen, voldoende straatverlichting, hekken, een veilige ondergrond, bereikbaarheid, vluchtwegen en aanwezigheid van mensen²⁵. Een sociaal veilige speelplek betekent ook dat ook kleine kinderen veilig kunnen spelen zonder dat oudere kinderen of jongeren kleine kinderen lastig vallen.²⁶

Effecten op ouders

In deze paragraaf beschrijven wij de effecten van speeltuinen op ouders.

Ouders breiden hun sociaal netwerk uit

Door het bestaan van speeltuinen hebben ouders vaker de kans om andere ouders te ontmoeten. Uit de enquête blijkt dat 74% van de speeltuinen aangeeft dat hun speeltuin dient als ontmoetingsplek voor ouders en begeleiders. Door het ontmoeten van andere ouders kunnen ouders hun sociaal netwerk ontwikkelen of uitbreiden.²⁷ Het hebben van sociale relaties helpt mensen om gezond te blijven of (weer) te worden. Niet alleen de grootte, maar ook het hebben van zowel sterke

als zwakkere relaties (kennissen) dragen hieraan bij. Een groot divers netwerk vergoot de mate waarin buurtbewoners elkaar onderling helpen.²⁸

Ouders hoeven minder toezicht te houden

Uit de enquête blijkt dat 55% van de speeltuinen een onbetaalde kracht, en 14% een betaalde kracht in dienst heeft die toezicht houdt. Dit betekent dat ouders die met hun kinderen naar de speeltuin gaan, minder intensief toezicht hoeven te houden. Oudere kinderen kunnen zelfs zonder begeleiding van een ouder of verzorger naar een speeltuin in de buurt, waardoor de betreffende ouder meer tijd aan andere taken kan besteden.

Daarnaast blijkt uit de literatuur dat ouders minder toezicht hoeven te houden als er activiteiten worden georganiseerd.²⁹ De enquête laat zien dat veel speeltuinen dit doen: 80% van de speeltuinen geeft aan activiteiten voor kinderen te organiseren. Ook heeft 56% van de speeltuinen een onbetaalde kracht, en 9% een betaalde kracht in dienst voor de begeleiding van activiteiten.

Effecten op de buurt

In deze paragraaf beschrijven wij de effecten van spelende kinderen (in speeltuinen) op de buurt. Deze effecten ontstaan

²⁵ Mulier Instituut, 2009.

²⁶ Wonderen & Boonstra, 2008.

²⁷ Movisie, 2018.

²⁸ Movisie, 2018.

²⁹ Mulier Instituut, 2009; Mulier Instituut, 2020.

doordat de speeltuin er aan bijdraagt dat kinderen minder op straat spelen en de speeltuin een plek biedt voor mensen om activiteiten te organiseren of zich te ontwikkelen.

Minder overlast

Spelen met anderen is voor kinderen belangrijk om te leren omgaan met sociale interacties.³⁰ Door te spelen leren kinderen in groepen te werken, te delen, te onderhandelen, voor zichzelf op te komen, dilemma's en conflicten op te lossen.³¹ Dit kan ertoe leiden dat kinderen minder conflict en overlast in de schoolklas en buurt veroorzaken. De resultaten uit de enquête onderschrijven dit. 62% van de respondenten geeft aan dat de eigen speeltuin bijdraagt aan minder overlast in de buurt.

Er worden activiteiten georganiseerd voor de buurt

Uit de enquête blijkt dat er activiteiten in speeltuinen worden georganiseerd. 80% van de speeltuinen organiseert activiteiten voor kinderen, 41% van de speeltuinen organiseert activiteiten voor volwassenen, en 29% van de speeltuinen organiseert activiteiten specifiek voor volwassenen 65+. Voor kinderen worden met name activiteiten op feestdagen georganiseerd, knutselactiviteiten en spelletjesdagen. Voor volwassenen en 65+ worden met name kaarten, creatieve bezigheden en activiteiten op het gebied van sport/ontspanning georganiseerd. Deelnemen aan deze activiteiten leidt ertoe dat buurtbewoners

elkaar kunnen ontmoeten, op deze manier hun sociaal netwerk uitbreiden en gelukkiger zijn. Zo blijkt uit onderzoek dat mensen die veel contact hebben met burens of vrienden vaker gelukkig zijn dan mensen die weinig contact hebben (Movisie, 2016).

Naast dat speeltuinen zelf activiteiten organiseren, maken ook buurtbewoners en partijen uit de buurt gebruik van accommodaties van de speeltuin. Zo blijkt uit de enquête dat 84% van de speeltuinen aangeeft het (helemaal) eens te zijn met de stelling "Partijen in de buurt maken regelmatig gebruik van faciliteiten van mijn speeltuin". Voorbeelden van partijen kunnen zijn scholen, buitenschoolse opvang, scouting, Wmo-aanbieders, of maatschappelijke organisaties welke door de gemeente worden ondersteund (hierbij valt te denken aan buitenschoolse opvang, culturele organisaties, voorlichtingsorganisaties).

Meer sociale cohesie

Sociale cohesie staat voor de mate waarin er sprake is van samenhang in de buurt, oftewel de mate waarin verschillende soorten buurtbewoners participeren in de buurt en elkaar ontmoeten. Uit onderzoek³² blijkt dat de aanwezigheid van voldoende, goede en veilige ontmoetingsplekken leidt tot ontmoeting en uitwisseling tussen kinderen, tussen ouders en

³⁰ Burdette et al, 2005.

³¹ Ginsburg, 2007.

³² Marlier et al., 2015; DSP-Groep, 2012.

tussen kinderen en ouders, en dus tot meer sociale samenhang.

De hierboven beschreven activiteiten die speeltuinen organiseren zorgen ervoor dat meer buurtgenoten elkaar tegenkomen en dragen daarmee bij aan meer sociale cohesie. De speeltuinen onderschrijven dit zelf ook: 86% van hen geeft aan dat de aanwezigheid van een speeltuin waar activiteiten worden georganiseerd bijdraagt aan de sociale cohesie.

Een speeltuin biedt een plek om te participeren en te ontwikkelen

Een speeltuin biedt een plek voor buurtbewoners om te participeren in de buurt en zo een zinvolle bijdrage te kunnen leveren. In vrijwel alle speeltuinen (99%) zijn vrijwilligers actief die bijdragen aan bestuurlijke taken, onderhoud en beheer, toezicht en het organiseren en begeleiden van activiteiten. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat mensen die vrijwilligerswerk verrichten gemiddeld gezonder zijn dan mensen die geen vrijwilligerswerk verrichten, omdat vrijwilligerswerk fysieke en psychische activiteit verhoogt.³³ Of er sprake is van een causaal verband is niet zeker: het is aannemelijk dat mensen die gezonder zijn ook vaker vrijwilligerswerk doen. Movisie concludeert: "Vrijwillige inzet is dus geen tovermiddel om individuele gezondheidsproblemen op

te lossen. Wel komt uit bovenstaande onderzoeken (zie link, red.) naar voren dat het doen van vrijwilligerswerk waardevolle elementen bevat die zeker niet ongunstig zijn voor je gezondheid."

Ook kan een speeltuin fungeren als ontwikkelplek voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Uit de enquête blijkt dat er inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt actief zijn in speeltuinen. Zo heeft 10% aangegeven dat er één of meerdere mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt³⁴ werkzaam zijn in hun speeltuin. Ook blijkt uit de enquête dat 33% heeft aangegeven dat er één of meerdere onbetaalde personen³⁵ een werkervaringsplek/participatieplaats in hun speeltuin vervullen.

³³ Zie voor meer achtergrond deze link.

³⁴ Dit betreft inwoners uit het doelgroepenregister, Wajong, WiW/ID-baan/Wsw.

³⁵ Dit betreft inwoners die vanuit een uitkeringssituatie in de speeltuin actief zijn, bijvoorbeeld in het kader van dagbesteding en/of re-integratie.

Baten

In dit hoofdstuk geven we een indicatie van de maatschappelijke waarde van speeltuinen. Dat doen we door een indicatie te geven van hoe de effecten uit het vorige hoofdstuk zich vertalen naar maatschappelijke baten. We bepalen de maatschappelijke baten aan de hand van een gedachtenexperiment: wat als er in deze plaats helemaal geen speeltuinen zouden zijn? We beschrijven de baten aan de hand van het eerder gepresenteerde effectenschema (figuur 5). We vergelijken de indicatie van maatschappelijke baten met de kosten. Tot slot extrapoleren we de maatschappelijke kosten en baten naar Nederland als geheel.

Maatschappelijke baten: een gemiddelde woonplaats

We maken de maatschappelijke baten van speeltuinen concreet door een gemiddelde plaats met 100 duizend inwoners als uitgangspunt te nemen. Deze plaats is in alles gemiddeld: leeftijdsopbouw, gezinssamenstelling, inkomensopbouw, etc. Onderstaande tabel geeft ter illustratie de verdeling van de inwoners naar leeftijd aan.

Figuur 7 Leeftijdsopbouw in gemiddelde woonplaats met 100.000 inwoners

Leeftijdsgroep	Aandeel	Aantal
0-12 jaar	14%	13.600
13-25 jaar	16%	15.900

³⁶ Zo blijkt uit DSP (2010). Buurtfunctie terug naar de speeltuin.

Leeftijdsgroep	Aandeel	Aantal
26-64 jaar	51%	51.400
65 jaar en ouder	19%	19.200
Totaal	100%	100.000

Baten van de effecten op kinderen

Eerst bespreken we de maatschappelijke baten die we verwachten door de effecten die speeltuinen hebben op kinderen. Zoals bovenstaande tabel laat zien, wonen in een gemiddelde woonplaats met 100 duizend inwoners bijna 14 duizend kinderen tot 12 jaar oud (14%). Dit is de doelgroep waarvan we verwachten dat het bezoeken van een speeltuin effect heeft, omdat de meeste speeltuinen op deze leeftijdsgroep zijn gericht.³⁶ Naar schatting ongeveer 55% van deze kinderen gaat regelmatig naar een speeltuin: dat zijn bijna 7.500 kinderen.³⁷ Voor deze kinderen geldt dat zij de positieve effecten ervaren van dat ze meer buiten spelen en/of in een andere omgeving spelen doordat zij naar een speeltuin toe kunnen gaan om te spelen.

Een betere gezondheid

Zoals in het vorige hoofdstuk beschreven, heeft spelen en veelzijdig kunnen spelen een positief effect op de gezondheid van kinderen. Speeltuinen maken het mogelijk veel en veelzijdig te spelen en hebben daarom een positieve invloed op

³⁷ Nederlandse cijfers over het aandeel kinderen dat regelmatig een speeltuin bezoekt ontbreken. De gehanteerde 55% is afkomstig van deze bron.

de gezondheid van kinderen. Uit een nationale studie in de VS blijkt dat het hebben van een speeltuin of een park in de buurt de kans op obesitas significant verkleint. Wanneer rekening wordt gehouden met andere aspecten die van invloed zijn op de kans op obesitas, blijkt dat kinderen met toegang tot een park of speeltuin 1,8% minder kans op obesitas hebben. Deze verlaagde kans geldt dus in elk geval voor de 7.500 kinderen die regelmatig gebruik maken van een speeltuin en betekent dus dat er 135 minder kinderen obesitas zullen ontwikkelen.

Eerder schatte Ecorys de verwachte vermeden maatschappelijke kosten door vermindering van obesitas in op ongeveer € 20.000 euro.³⁸ Dit betreft vermeden zorgkosten voor obesitas en aan obesitas gerelateerde ziekten over het gehele leven. Ieder jaar zullen er in de fictieve woonplaats dankzij speeltuinen 10,5 minder kinderen obesitas ontwikkelen³⁹ en daarmee wordt dus ongeveer € 200.000 euro aan zorgkosten bespaard. Deze baten komen hoofdzakelijk terecht bij zorgverzekeraars en daarmee indirect bij alle Nederlandse burgers die belasting en zorgverzekeringspremie betalen.

³⁸ Ecorys (2018). Maatschappelijke effecten van GO!

³⁹ Omdat we ieder kind dat geen obesitas ontwikkelt maar één keer mee willen tellen, rekenen we het aantal kinderen terug naar het aantal uniek bereikte kinderen per jaar.

⁴⁰ Zie: <https://www.nu.nl/internet/5530706/kinderen-besteden-meer-tijd-smartphone-dan-buiten-spelen.html> en https://activelivingresearch.org/sites/activelivingresearch.org/files/ALR_Brief_SafePlaygrounds_0.pdf

Minder kans op ongelukken

Kinderen die in een speeltuin spelen, spelen niet op straat en op de stoep. Kinderen spelen ongeveer 2 uur per dag buiten en besteden tot 17% van hun speeltijd in parken en speeltuinen.⁴⁰ Dat betekent grofweg dat zonder speeltuinen en parken kinderen tot wel 20% meer tijd op straat spelen. De kans op een ongeluk neemt daarmee naar verwachting ook toe met maximaal 20%.

Het is niet precies bekend hoeveel ongelukken jaarlijks plaatsvinden waarbij spelende kinderen betrokken zijn. We weten dat in 2018 in Nederland als geheel 19 verkeersdoden zijn gevallen tussen de 0 en de 14 jaar, maar slechts een beperkt deel van de jonge verkeersdoden zijn voetgangers: 17% oftewel 3 jonge voetgangers.⁴¹ Als we kijken naar ernstige verkeersgewonden dan zijn de aantallen groter: ongeveer 2 duizend gevallen onder kinderen tot 15 jaar, waarvan ongeveer 10% als voetganger, oftewel 200 jonge voetgangers.⁴² In een gemiddelde woonplaats met 100 duizend inwoners zou een daling van 20% van deze ongelukken neerkomen op een daling van 0,004 dodelijke en 0,24 niet-dodelijke ongelukken onder

⁴¹ <https://nos.nl/artikel/2102014-dodelijk-ongeval-op-straat-met-kind-zeldzaam-maar-verkeer-blijft-gevaarlijk.html>

⁴² <https://www.swov.nl/feiten-cijfers/factsheet/ernstig-verkeersgewonden-nederland>

jonge voetgangers per jaar. Anders gezegd: 1 dodelijk ongeluk minder in 250 jaar en 1 ernstig ongeluk minder in 4 jaar.

Het SWOV becijfert de maatschappelijke kosten van een verkeersdode op € 2,8 miljoen euro en van een ernstig verkeersgewonde op € 300.000.⁴³ Hoewel het dus gaat om een zeer kleine daling in ongelukken, bespaart deze daling de maatschappij naar verwachting maximaal € 80.000 per jaar. In deze indicatieve analyse nemen we de helft van het maximale effect op: € 40.000 per jaar. De helft van deze kosten betreft immateriële kosten van de slachtoffers en hun omgeving, een kwart de materiële kosten van een ongeluk (aan met name het betrokken voertuig) en het laatste kwart betreft overige maatschappelijke kosten.

Betere schoolprestaties

Speeltuinen dragen ook bij aan het verbeteren van schoolprestaties. Hoewel het aannemelijk is dat er een klein maar positief effect bestaat van het gebruik van speeltuinen en het behalen van een hoger schoolniveau, achten wij dit effect te klein om te vertalen naar een maatschappelijke baat. Wel verwachten we dat het positieve effect op concentratie en vermindering van overlastgevend gedrag op school kan leiden tot een afname van benodigde ondersteuning op school, zoals door een intern begeleider of een schoolmaatschappelijk

⁴³ Bron: Factsheet Kosten van verkeersongevallen.

⁴⁴ Ecorys (2017). Verwachte maatschappelijke effecten van de bestuurlijke afspraken "een aanbod voor alle peuters".

werker. Dit kunnen we vertalen naar een maatschappelijke baat. Deze baat treedt naar verwachting met name op bij kinderen met een lage sociaaleconomische status. Uit een analyse van de maatschappelijke baten van bestuurlijke afspraken over 'een aanbod voor alle peuters'⁴⁴ bleek dat de inzet van een intern begeleider € 606 per leerling per jaar kost en een schoolmaatschappelijk werker € 1300 per leerling per jaar.

Naar schatting heeft ongeveer 6,6% van de kinderen in onze voorbeeldplaats een lage sociaaleconomische status.⁴⁵ Dat komt neer op bijna 900 kinderen, waarvan er bijna 500 regelmatig naar een speeltuin gaan. De vraag is echter voor hoeveel kinderen dankzij het speeltuinaanbod geen intern begeleider of schoolmaatschappelijk werker hoeft te worden ingezet. De literatuur biedt hiertoe geen aanknopingspunten. Aangezien het om maximaal 500 leerlingen gaat voor wie deze besparing denkbaar is, betreft het een maximale besparing van € 940.000 voor alle kinderen van 0 tot en met 12 jaar. Het jaarlijkse effect (als we rekening houden met dubbelstellingen) komt daarmee op maximaal € 70.000. In deze indicatieve analyse nemen we de helft van het maximale effect op: € 35.000 per jaar. Deze baten komen terecht bij scholen doordat zij minder kosten maken.

⁴⁵ We benaderen dit door te kijken naar het aandeel kinderen dat in armoede opgroeit.

Minder sociale problematiek

Zoals we hebben beschreven bij de effecten, weten we dat spelen met anderen bijdraagt aan de ontwikkeling van sociale vaardigheden en het vermogen tot oplossen van dilemma's en conflicten. We verwachten dat dit maatschappelijke baten oplevert doordat de overheid minder ondersteuning hoeft in te zetten bij sociale problematiek. Hoe groot deze besparing kan zijn, schetsen we aan de hand van een vergelijking met een bewezen effectieve buurtinterventie gericht op veilig spelen op straat (Thuis op Straat, of ToS).⁴⁶ Dat geeft een indicatie van wat het bieden van een gestructureerde en veilige speelomgeving met kinderen kan doen.

De interventie ToS bereikt een hoop jongeren, maar zal voor slechts een beperkt deel van hen daadwerkelijk effect sorteren op de inzet van bijvoorbeeld jeugdhulp: voor elke 100 jongeren die worden bereikt, wordt naar verwachting 1 licht ambulante vorm van jeugdhulp bespaard. Wanneer toegang tot een speeltuin een effect heeft van vergelijkbare omvang, dan komt dat neer op 75 bespaarde trajecten voor alle kinderen; wanneer we rekening houden met dubbeltellingen, gaat het om 6 interventies per jaar. Deze trajecten kosten gemiddeld € 1.500.⁴⁷ We verwachten dus maximaal een besparing van € 10.000 jaarlijks. In deze indicatieve analyse nemen we de helft

van het maximale effect op: € 5.000 per jaar. Deze baat komt terecht bij de gemeente.

Baten van de effecten op ouders

De fictieve plaats met 100 duizend inwoners bestaat uit bijna 46 duizend huishoudens. 7,5 duizend daarvan zijn gezinnen met een of meer kinderen tot 12 jaar.⁴⁸ De ouders in deze gezinnen doen dankzij de aanwezigheid van een speeltuin meer sociale contacten op en kunnen hun kinderen laten spelen zonder dat zij zelf actief toezicht moeten houden, waardoor ze minder stress ervaren en meer vrije tijd hebben.

Ouders ontwikkelen een sociaal netwerk

Doordat ouders een breder sociaal netwerk ontwikkelen, kan een deel van hen hun opvoedkundige taken beter aan. Net als bij de effecten op sociale problematiek bij kinderen, verwachten we dat een steviger sociaal netwerk voor een klein deel van de ouders leidt tot een besparing op maatschappelijke kosten voor ondersteuning. We nemen aan dat dit effect met name positief is bij alleenstaande ouders; dat zijn iets meer dan duizend van de 7,5 duizend gezinnen met jonge kinderen.

We geven een indicatie van de besparing aan de hand van een bewezen effectief initiatief waarin vrijwilligers ouders praktische ondersteuning bieden (Home-Start).⁴⁹ Dit geeft een indicatie

⁴⁶ Ecorys (2019). Effectieve preventie Rotterdam.

⁴⁷ Idem.

⁴⁸ Op basis van Statline

⁴⁹ Ecorys (2019). Effectieve preventie Rotterdam.

van het soort baten dat te verwachten is van een uitgebreider netwerk en hoe groot deze baat kan zijn. Van elke 100 ouders die bereikt worden, wordt naar verwachting 0,5 ambulant ondersteuningstraject bespaard op het gebied van jeugdhulp van € 1.500. Dit levert jaarlijks een beperkte besparing van minder dan € 1.000 euro op, die bij de gemeente terecht komt.

Ouders ervaren minder stress

Zoals we bij de effecten beschreven hoeven ouders dankzij het aanbod van begeleide activiteiten minder toezicht te houden en hebben zij tijd beschikbaar voor andere zaken. Daarnaast ervaren ouders die met hun kinderen naar een speeltuin gaan waar tijdens de openingstijden veelal toezicht is minder stress/

Bovenstaande resulteert voor deze ouders in een toename van kwaliteit van leven. Mogelijk kunnen de ouders gedurende deze uren zelfs besparen op de inzet van oppas of buitenschoolse opvang. De literatuur biedt echter onvoldoende aanknopingspunten om de toename in kwaliteit van leven of de mogelijke besparingen te kunnen kwantificeren; we waarderen deze baat daarom als positief (+). Deze baat komt terecht bij de ouders zelf.

Baten van de effecten in de buurt

Een derde categorie baten ontstaan door de effecten van speeltuinen in de buurt. Zo draagt een speeltuin in de buurt bij

⁵⁰ CPB (2006). De prijs van de plek.

aan het woonplezier in de buurt door vermindering van overlast en het bieden van mogelijkheden voor activiteiten voor organisaties en buurtbewoners van alle leeftijden en biedt een speeltuin in sommige gevallen een ontwikkelplek voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Een speeltuin in de buurt vermindert overlast in de buurt

Naast de positieve effecten voor kinderen en ouders die we hiervoor hebben behandeld, speelt ook een rol dat een speeltuin zorgt voor minder overlast op straat. Zoals ook in de bespreking van de effecten genoemd, beaamt 62% van de speeltuinen dit. Dit leidt tot een toename van woonplezier voor niet alleen de kinderen en ouders, maar ook voor de overige buurtbewoners. De waarde van woonplezier uit zich in hoeveel mensen bereid zijn te betalen om op een bepaalde plek te wonen.

Uit een studie van CPB⁵⁰ naar de effecten van verschillende omgevingskenmerken op de huizenprijs blijkt dat hebben van gebruiksrecreatief groen op korte afstand van een huis een positief effect heeft op de huizenprijs. Dezelfde studie geeft ook aanwijzingen dat wanneer een dergelijke voorziening te dichtbij is, deze juist leidt tot meer overlast en lagere huizenprijzen. Een studie uit Australië laat zien dat speeltuinen in de buurt de huizenprijzen met wel 5% doen stijgen.⁵¹ In het algemeen lijkt het hebben van een speelvoorziening als een park of speeltuin dus

⁵¹ Breunig ea (2018). Impact of playgrounds on property prices.

een positief effect te hebben op het bedrag dat mensen voor een huis willen betalen.

Aan de andere kant: het positieve effect van een speelvoorziening op de huizenprijzen is niet alleen een reflectie van woonplezier. Het is ook een reflectie van de waardering van de positieve effecten op kinderen en ouders. Dat betekent dat een deel van deze waarde al opgenomen is in de overige maatschappelijke baten. Wat rest is naar verwachting een positieve maatschappelijk baat, die we niet kunnen vertalen naar een concrete financiële waarde (+). Deze baat komt terecht bij alle buurtbewoners.

Een speeltuin biedt ruimte voor activiteiten van organisaties en buurtbewoners van alle leeftijden

Zoals we in het vorige hoofdstuk beschreven, bieden veel speeltuinen verschillende activiteiten voor buurtbewoners en maken organisaties gebruik van hun faciliteiten. Dat geldt bijvoorbeeld voor scholen, scouting, gezelligheidsverenigingen en zelfs Wmo-aanbieders. 54% van de speeltuinen geeft aan inkomsten te hebben van de verhuur van accommodaties. De gemiddelde huurinkomsten zijn rond € 5.600 per jaar. Dat bedrag is een indicatie van de waarde die de accommodatie oplevert voor de huurder.⁵² De gemiddelde toegevoegde

⁵² Volgens het principe van 'bereidheid tot betalen': de waarde van het product is voor de koper minimaal gelijk aan het bedrag dat deze er voor betaalt.

⁵³ Op basis van de aanname dat er in Nederland 800 speeltuinen zijn (volgens de studie van DSP-groep uit 2010), die evenredig zijn verdeeld.

waarde van de speeltuin voor gebruikers die er activiteiten organiseren is dus minimaal € 3.000 per speeltuin en afgerond € 15.000 voor de fictieve woonplaats.⁵³

Uiteraard bieden speeltuinen zelf ook activiteiten aan voor buurtbewoners, zo hebben we in het hoofdstuk over effecten laten zien. De maatschappelijke waarde die speeltuinen hiermee creëren voor de buurt is in praktijk dus groter dan de waarde op basis van verhuur van accommodaties. Deze waarde komt ook tot uiting in de mogelijkheid dat gemeenten dankzij de activiteiten van speeltuinen minder hoeven te investeren in de inzet van kinder- of jeugdwerk. In hoeverre dit in de praktijk het geval is, hebben we binnen de scope van deze studie niet kunnen onderzoeken. De incasseerders van deze baten zijn de buurtbewoners en organisaties die activiteiten aanbieden, en in het geval van besparingen op kinder- en jeugdwerk ook de gemeente.

Een speeltuin draagt bij sociale cohesie

Zoals beschreven draagt een speeltuin bij aan de sociale cohesie, omdat het een plek is waar buurtgenoten elkaar kunnen ontmoeten. De organisatie van activiteiten door en voor buurtgenoten draagt daar aan bij. Dat sociale cohesie waardevol is, wordt breed onderschreven. Sociale cohesie

draagt bij aan veiligheid en zelfredzaamheid in de buurt, gebruik van gezondheidszorg, minder probleemgedrag van jongeren en zelfs betere kansen op de arbeidsmarkt.⁵⁴ Hoe sterk deze verbanden zijn en hoe deze zich vertalen naar maatschappelijke baten, is echter onbekend. Daarom waarderen we dit effect positief (+).

Een speeltuin biedt plek om te participeren en te ontwikkelen

Een speeltuin biedt plek voor bewoners om zich als vrijwilliger in te zetten voor hun buurt. Deze buurtbewoners zetten hun vrije tijd in om bij te dragen aan de positieve effecten die speeltuinen hebben op kinderen, ouders en de buurt. Uit de enquête blijkt dat 99% van de speeltuinen vrijwilligers inzet en dat deze vrijwilligers gemiddeld 56,5 uur per week actief zijn. In de fictieve woonplaats wordt daarmee jaarlijks naar schatting meer dan 13 duizend uur door vrijwilligers besteed in speeltuinen. De waarde die deze vrijwilligers creëren voor de buurt komt tot uiting in de effecten en bijbehorende baten die we hiervoor en hierna beschrijven. Daarbovenop levert het doen van vrijwilligerswerk het gevoel op een nuttige bijdrage te leveren aan de omgeving; die positieve ervaring is voor de vrijwilligers groter dan de waarde van de vrije tijd die ze opofferen om het werk uit te voeren. Ook is het aannemelijk dat het doen van vrijwilligerswerk een positief effect heeft op fysieke en psychische gezondheid.

Een belangrijke vraag is welke waarde het gevoel nuttig bezig te zijn en een verbeterde gezondheid in dit geval hebben. Ook is onduidelijk in hoeverre deze vrijwilligers ook vrijwilligerswerk zouden hebben gedaan wanneer er geen speeltuinen zouden zijn. We waarderen de toename van welzijn en gezondheid van vrijwilligers positief, maar vertalen dit niet naar concrete maatschappelijke baten (+). De vrijwilligers zijn zelf ook de partij die deze baat incasseert.

Ten tweede dient een speeltuin als ontwikkelplek. Een aanzienlijk deel van de bevroegde speeltuinen geeft aan ruimte te bieden voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ruim 10% geeft aan werk te bieden aan iemand uit de sociale werkvoorziening of vergelijkbaar. Ook geeft 33% aan dat er personen in een werkervaringsplaats of vergelijkbaar actief zijn in de speeltuin. Door deze plekken te faciliteren dragen speeltuinen bij aan de ontwikkeling van de doelgroep, dat naar verwachting resulteert in dat deze werkzoekenden sneller zullen uitstromen naar een reguliere baan.

Snellere uitstroom uit een uitkeringspositie richting werk, betekent een besparing op de uitkeringslasten en begeleidingskosten voor de gemeente, extra belastinginkomsten voor het Rijk en veelal een toename van het besteedbaar inkomen van de werkzoekende. Omdat we geen inzicht hebben in hoe het deze werkzoekenden was

⁵⁴ Huygen en De Meere (2008). De invloed en effecten van sociale samenhang.

vergaan wanneer zij niet bij een speeltuin actief waren (de kans is reëel dat het merendeel op andere werkervaringsplaats actief zou zijn) beoordelen we deze waarde als positief (+), maar vertalen deze niet naar een concrete baat. Deze baat komt terecht bij de werkzoekende zelf, maar ook bij de gemeente en het Rijk.

Overzicht kosten en maatschappelijke baten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de hierboven beschreven maatschappelijke baten. Het betreft een indicatie van de jaarlijkse baten voor een gemiddelde plaats met 100 duizend inwoners.

Tabel 8 Indicatie van jaarlijkse baten voor een gemiddelde plaats met 100 duizend inwoners

Baat	Indicatieve waarde	Voornaamste baathebbers
Effecten op kinderen		
Betere gezondheid	€ 205.000	Zorgverzekeraars
Minder kans op ongelukken	€ 40.000	Kinderen, verzekeraars
Betere schoolprestaties	€ 35.000	Scholen
Minder sociale problematiek	€ 5.000	Gemeente
Effecten op ouders		
Sterker sociaal netwerk	< € 1.000	Gemeente
Minder stress	(+)	Ouders

⁵⁵ DSP-groep (2010). Buurtfunctie terug naar de speeltuin. Dat betekent dat naast de NUSO-leden (540), nog eens de helft zo veel speeltuinen geen lid is van het NUSO.

Baat	Indicatieve waarde	Voornaamste baathebbers
Effecten op de buurt		
Minder overlast	(+)	Buurtbewoners
Ruimte voor activiteiten	> € 15.000	Buurtbewoners
Sociale cohesie	(+)	Buurtbewoners
Participatie en ontwikkelplek	(+)	Buurtbewoners, gemeente, Rijk
Totaal	€ 305.000	

Hoe vergelijkt bovenstaande indicatie van de maatschappelijke baten zich nu tot de kosten die speeltuinen maken? Daartoe moeten we een beeld krijgen van hoe veel speeltuinen deze gemiddelde woonplaats heeft. Voor deze inschatting gaan we er vanuit dat Nederland ongeveer 800 speeltuinen kent.⁵⁵ Dat betekent dat de gemiddelde plaats waarvoor we de maatschappelijke baten hebben berekend afgerond 5 speeltuinen heeft. Deze 5 speeltuinen hebben gemiddeld jaarlijkse kosten ter hoogte van € 31.253 per speeltuin, oftewel € 145.000 per jaar.

Bovenstaande indicatieve doorrekening laat zien dat het aannemelijk is dat de maatschappelijke baten van speeltuinen groter zijn dan de kosten die speeltuinen hebben. Het investeren in speeltuinen, met name in omgevingen waar de

effecten optimaal kunnen worden bereikt, levert dus naar verwachting een maatschappelijk positief rendement op.

Indicatieve kosten-baten analyse Nederland

Bovenstaande indicatie van de kosten en baten van speeltuinen hebben we geëxtrapoleerd naar heel Nederland. De kenmerken van de fictieve woonplaats met 100 duizend inwoners zijn tenslotte gebaseerd op Nederland als geheel. Onderstaande tabel geeft de resultaten weer.

Hoewel de resultaten van deze analyse indicatief zijn, is het aannemelijk dat de totale baten voor Nederland als geheel aanzienlijk hoger zijn dan de kosten. Dit komt voornamelijk door de bijdrage die speeltuinen kunnen leveren aan de gezondheid van kinderen, waardoor zorgkosten in de toekomst kunnen worden bespaard.

Baat	Indicatieve waarde	Voornaamste baathebbers
Effecten op kinderen		
Betere gezondheid	€ 36.000.000	Zorgverzekeraars
Minder kans op ongelukken	€ 7.000.000	Kinderen, verzekeraars
Betere schoolprestaties	€ 6.000.000	Scholen
Minder sociale problematiek	€ 1.000.000	Gemeente
Effecten op ouders		
Sterker sociaal netwerk	< € 1.000.000	Gemeente
Minder stress	(+)	Ouders
Effecten op de buurt		
Minder overlast	(+)	Buurtbewoners
Ruimte voor activiteiten	> € 2.000.000	Buurtbewoners
Sociale cohesie	(+)	Buurtbewoners
Participatie en ontwikkelplek	(+)	Buurtbewoners, gemeente, Rijk
Totale baten	€ 52.000.000	
Totale kosten	€ 25.000.000	

Werkzame elementen

In deze rapportage zijn de effecten en maatschappelijke baten van speeltuinen in algemene zin besproken. Maar: de mate waarin speeltuinen worden gebruikt door kinderen en de mate waarin de effecten op kinderen, ouders en de buurt optreden variëren tussen speeltuinen. In dit hoofdstuk staan we kort stil bij enkele bevindingen uit het literatuuronderzoek over aspecten die de mate van effectiviteit bevorderen. Deze zijn te beschouwen als voorbeelden van ‘werkzame elementen’ van speeltuinen.

Natuurlijke elementen en groene omgeving

Er kunnen verschillende vormen van speelgedrag worden onderscheiden. Met betrekking tot de invloed van omgevingsfactoren op het speelgedrag blijkt uit onderzoek dat spelen in een natuurlijke en groene omgeving leidt tot meer gevarieerd speelgedrag, meer creatief en exploratief speelgedrag, meer sociaal, en meer fysiek actief gedrag.⁵⁶

Elementen van kleur

Uit het onderzoek van Delavar et al., 2018 blijkt dat het toevoegen van kleur aan de speeltuin- en toestellen van invloed is op de mate waarin kinderen zonder conflict met elkaar kunnen samen spelen.

⁵⁶ Raney et al., 2019.

⁵⁷ Reek, 2008; De Vries et al., 2007; Karsten et al., 2001; Frelief et al., 2007.

⁵⁸ Raney et al., 2019.

Hele en schone speeltuinen

Uit onderzoek van het Mulier Instituut (2009, 2020) blijkt dat het gebruik van speeltuinen kan worden gestimuleerd als speeltuinen heel en schoon zijn. Kinderen komen niet op sport- en speelplekken wanneer er zwerfafval ligt, of als er zaken kapot zijn.⁵⁷ Uit het onderzoek van Bakker et al. (2008) blijkt dat niet de hoeveelheid speelplekken bepalend is voor het buitenspelen maar juist de kwaliteit en de aantrekkelijkheid van de speelplekken. Dit zorgt voor gevoelens van veiligheid. Hierdoor maken meer kinderen gebruik van de speeltuin wat opnieuw leidt tot een toename van gevoelens van veiligheid.

Materialen

Het toevoegen van materialen als klokken in de vorm van gezichten, touwen, slangen, piraten schip, ladders etc. zijn van invloed op de hoeveelheid en de intensiteit van bewegen onder kinderen.⁵⁸

Indeling speeltuinen

In het onderzoek Reek (2008) is gebleken dat speelplaatsen of schoolpleinen met zones waar verschillende activiteiten kunnen worden uitgevoerd, het meest uitlokken tot bewegen, omdat iedereen hier een kans krijgt om te bewegen. Dit houdt in dat er voldoende ruimte aanwezig is om balsporten te doen, maar ook voldoende (half-) afgesloten ruimtes waar kleinere kinderen en

meisjes een plek hebben om bijvoorbeeld fantasiespelen te doen.⁵⁹ Meisjes hebben een voorkeur voor toestellen waar zij kunnen turnen of klimmen en minder een voorkeur voor speelterreinen waar enkel ruimte is voor balsporten.

Rol ouders bevordering buitenspelen

Uit het onderzoek Mulier Instituut (2020) blijkt het belang van buitenspelen door ouders breed te worden gedragen, maar zij melden ook belemmeringen wat betreft (verkeers)veiligheid van de buurt, een eigen drukke agenda en dat kinderen vaker een voorkeur hebben om binnen te spelen. Om te bevorderen dat kinderen vaker buitenspelen in speeltuinen is het van belang om ouders te wijzen op de rol die zij kunnen spelen in het stimuleren van buitenspelen door hun kinderen. En hierbij rekening te houden met de door hun ervaren belemmeringen.

Georganiseerde activiteiten

Uit het onderzoek⁶⁰ blijkt dat de fysieke activiteit van oudere kinderen wordt vergroot als hun bewegen wordt gestimuleerd middels georganiseerde activiteiten. Zo stelt ook het onderzoek Flaes et al., 2016 dat speeltuinen waarin een sportcoach activiteiten organiseert, vaker en intensiever worden gebruikt. Dit is met name belangrijk om een fysiek veilige omgeving te creëren in speeltuinen waar gezinnen met een lagere sociaaleconomische status wonen.

⁵⁹ Reek, 2008.

Kinderen met een beperking

79% van de speeltuinen geeft aan dat door de eigen speeltuin kwetsbare doelgroepen (waaronder kinderen met een beperking) worden bereikt. Om de toegankelijkheid van speeltuinen voor kinderen met een beperking te bevorderen, moeten er voldoende zintuigprikkelende elementen en grijppunten aanwezig zijn. De schommel is een aangewezen speeltoestel om in de speeltuin te plaatsen omdat het elk kind aanspreekt. Ook moet er een rustig deel aanwezig zijn waar kinderen met een beperking tot zichzelf kunnen komen als het te druk is.

⁶⁰ Tortella et al., 2019; Jantje Beton, 2018.

Bijlagen

Bijlage 1: Beknopte resultaten enquête

Algemene kenmerken

De ruime meerderheid (75%) van de speeltuinen geeft aan een traditionele speeltuin te zijn. Daarna komen natuurspeeltuinen het meeste voor. De speeltuinen die 'Anders' hebben ingevuld, zijn veelal speeltuinen die zichzelf onder meer dan één type vinden vallen.

Type (n = 130)	Percentage
Natuurspeeltuin	7%
Bouwspeeltuin	2%
Waterspeeltuin	2%
Kinderboerderij	2%
Traditionele speeltuin	75%
Anders, namelijk:	12%

De speeltuinen verschillen sterk in grootte en het aantal bezoekers dat zij in een jaar trekken.

Grootte in m2 (n = 131)	Percentage
Tot 1.000	31%
Tussen de 1.000 en 2.500	21%
Tussen de 2.500 en 5.000	14%
Tussen de 5.000 en 10.000	22%
Groter dan 10.000	12%

Bezoekers per jaar (n = 131)	Percentage
Tot 1.000	31%
Tussen de 1.000 en 5.000	35%
Tussen de 5.000 en 10.000	22%
Tussen de 10.000 en 20.000	5%
Meer dan 20.000	8%

De meeste speeltuinen geven aan met name bezoekers uit de buurt of wijk te trekken. Maar er is ook een aanzienlijke groep die bezoekers uit de hele gemeente, de regio of zelfs het hele land trekt.

Bereik (regionale functie) n = 129	Percentage
Buurt/wijk	56%
Gemeente	32%
Regionaal	11%
Landelijk	2%

Organiseren van activiteiten

We hebben de speeltuinen gevraagd naar of en wat voor activiteiten zij organiseren voor verschillende doelgroepen. Bij een groot deel van de speeltuinen is dit het geval.

Activiteiten	Percentage
Kinderen	80%
Volwassenen tot 65 jaar	41%
65-plussers	29%

De activiteiten voor kinderen betreffen met name activiteiten rondom feestdagen, knutselen, spelletjesdagen en sport- en spelactiviteiten. Voor volwassenen en ouderen worden veelal spelactiviteiten (zoals kaarten), creatieve activiteiten en sport- en ontspanningsactiviteiten georganiseerd. Uitgebreidere overzichten van de activiteiten voor verschillende doelgroepen staan in de bijlage.

Betaalde en onbetaalde krachten

Bijna alle speeltuinen hebben onbetaalde krachten die actief zijn in de speeltuin (99%). De meeste speeltuinen hebben dergelijke krachten voor bestuursactiviteiten en beheer van de speeltuin. Onderstaande tabellen geven het aandeel speeltuinen dat (on)betaalde krachten heeft voor specifieke activiteiten en het gemiddeld aantal uren dat wekelijks aan deze activiteiten wordt besteed.

Onbetaalde krachten	Percentage	Gem aantal uren
Totaal	100%	56,5
Voor bestuur	87%	10,4
Voor beheer	83%	18
Voor gastheer/-vrouw en toezicht	56%	35,6
Voor begeleiding activiteiten	57%	12,8
Voor overige	31%	17,2

Ongeveer een kwart van de speeltuinen (26%) heeft ook betaalde krachten. Dit hebben zij met name voor het beheer van de speeltuin en voor de functie van gastheer/gastvrouw en toezicht.

Betaalde krachten	Percentage	Gem aantal uren
Totaal	100%	42,5
Voor bestuur	15%	9,8
Voor beheer	79%	27,6
Voor gastheer/-vrouw en toezicht	56%	25,1
Voor begeleiding activiteiten	35%	11
Voor overige	6%	21,5

Bijlage 2: Literatuurlijst

- Het grote buitenspeelonderzoek. Buiten spelen in de buurt geobserveerd. (Kind & Samenleving, 2020);
- Buitenspelen 2020. Een verkenning van het beleid in Nederland en Europa. (Mulier Instituut, 2020);
- Physical activity and social behaviors of urban children in green playgrounds. (Raney et al, 2019);
- Comparing free play and partly structured play in 4-5 years old children in an outdoor playground. (Tortella et al. 2019);
- Effectieve preventie Rotterdam. (Ecorys, 2019);
- Buiten spelen onderzoek 2019. (Jantje Beton, 2019);
- Buiten spelen onderzoek 2018. (Jantje Beton, 2018);
- Colorful playground-based physical activity and socio-behavioral connectedness. (Delavar et al. 2018);
- Longitudinal follow-up of physical activity during school recess: impact of playground markings. (Baquet et al., 2018);
- Playground usage and physical activity levels of children based on playground spatial features. (Reimers & Knapp, 2018);
- Maatschappelijke effecten van GO! (Ecorys, 2018);
- Impact of playgrounds on property prices. (Breunig et al., 2018);
- Verwachte maatschappelijke effecten van de bestuurlijke afspraken “een aanbod voor alle peuters”. (Ecorys, 2017).;
- More children more active: tailored playgrounds positively affect physical activity levels amongst youth. (Flaes et al 2016);
- Wat werkt bij sociaal en gezond. (Movisie, 2016);
- Beyond Physical Activity: The Importance of Play and Nature-Based Play Spaces for Children’s Health and Development. (Herrington & Brussoni, 2015);
- Interrelation of Sport Participation, Physical Activity, Social Capital and Mental Health in Disadvantaged Communities: A SEM-Analysis. (Marlier et al., 2015)
- Risky Play and Children’s Safety: Balancing Priorities for Optimal Child Development. (Brussoni et al., 2012);
- Opvoeden samen in de buurt. (DSP-groep, 2012);
- Play in children’s development, health and well-being. (Goldstein, 2012);
- Belang van buitenspelen. (De Vries & Van Veenendaal, 2012);
- The potential of safe, secure, and accessible playgrounds to increase children’s physical activity. (Active living research, 2011);
- Buurtfunctie terug naar de speeltuin. (DSP, 2010);
- Gebruik en effecten van open bare sport-en speelruimte gemeente Almere. (Mulier Instituut, 2009);
- Voel je thuis op straat! Nulmeting onder kinderen, jongeren en bewoners Rotterdam Delfshaven. (Wonderen, R. van & Boonstra, N., 2008);
- Gezonde wijken voor kinderen: de relatie tussen fysieke kenmerken van de woonomgeving en gezond beweeggedrag van kinderen van 10-12 jaar (Reek, M., 2008).

- Playground van de toekomst: succesvolle speelplekken voor basisscholieren. (Bakker et al., 2008);
- The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bonds. (Ginsburg, K. R., 2007);
- Wat beweegt kinderen? Een onderzoek naar het sport- en beweeggedrag van kinderen. (Mulier Instituut, 2007);
- Spelen in het groen; effecten van een bezoek aan een natuurspeeltuin op het speelgedrag, de lichamelijke activiteit, de concentratie en de stemming van kinderen (WUR, 2007);
- Effecten van sport en bewegen op school. (Mulier Instituut, 2007);
- De prijs van de plek. (CPB, 2006).
- Resurrecting Free Play in Young Children Looking Beyond Fitness and Fatness to Attention, Affiliation, and Affect. (Burdette et al., 2005);
- Children's use of public space: the gendered world of the playground. (Karsten, L., 2003);
- Speeltuin voor allen: een theoretische benadering van hoe een speeltuin kan worden ingericht. (VZW oranje).
- <https://www.nu.nl/internet/5530706/kinderen-besteden-meer-tijd-smartphone-dan-buiten-spelen.htm>.
- https://activelivingresearch.org/sites/activelivingresearch.org/files/ALR_Brief_SafePlaygrounds_0.pdf.
- <https://nos.nl/artikel/2102014-dodelijk-ongeval-op-straat-met-kind-zeldzaam-maar-verkeer-blijft-gevaarlijk.html>.
- <https://www.swov.nl/feiten-cijfers/factsheet/ernstig-verkeersgewonden-nederland>.
- <https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/sociale-conomische-status/regionaal-internationaal/regionaal#node-kinderen-armoede-gemeente>

